

O‘ZBEKISTONDA ALFA AVLOD TARBIYASINING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI

Umrbek Shokirovich Zokirov

Mustaqil izlanuvchi

Ta’limda menejment mutaxassisligi

Nizomiy nomidagi O‘zbekiston Milliy pedagogika universiteti

Annotatsiya: Maqolada O‘zbekistonda Alfa avlod tarbiyasining zamonaviy tendensiyalari va mavjud muammolari tahlil qilingan. Raqamli texnologiyalar rivojlanishi sharoitida voyaga yetayotgan bolalarning tarbiyaviy xususiyatlari, oilaviy va ijtimoiy muhitning ta’siri hamda zamonaviy tarbiya jarayonida uchrayotgan muammolar yoritilgan. Shuningdek, Alfa avlodni tarbiyalashda oila, maktab va jamiyat hamkorligini kuchaytirish bo‘yicha ayrim takliflar ilgari surilgan.

Kalit so‘zlar: Alfa avlod, tarbiya, raqamli texnologiyalar, oila, maktab, internet, media savodxonlik, ma’naviy tarbiya.

Abstract: This article analyzes the contemporary trends and existing challenges in raising Generation Alpha in Uzbekistan. It examines the educational and developmental characteristics of children growing up in the era of digital technologies, as well as the influence of family and the social environment on their upbringing. The paper also highlights the key challenges encountered in the modern educational process and proposes several recommendations for strengthening cooperation among families, schools, and society in fostering the holistic development of Generation Alpha.

Keywords: Generation Alpha, upbringing, digital technologies, family, school, Internet, media literacy, moral education.

Аннотация: В статье анализируются современные тенденции и существующие проблемы воспитания поколения Альфа в Узбекистане. Рассматриваются особенности воспитания детей, взрослеющих в условиях стремительного развития цифровых технологий, а также влияние семьи и социальной среды на процесс их формирования. Освещаются основные проблемы современного воспитательного процесса и предлагаются отдельные рекомендации по укреплению сотрудничества семьи, школы и общества в воспитании поколения Альфа.

Ключевые слова: поколение Альфа, воспитание, цифровые технологии, семья, школа, Интернет, медиаграмотность, духовно-нравственное воспитание.

Kirish. Har bir tarixiy davr o'ziga xos avlodni shakllantiradi. Bugungi kunda 2010-yildan keyin tug'ilgan bolalar ilmiy adabiyotlarda Alfa avlod nomi bilan atalmoqda. Ushbu avlod vakillari internet, smartfon, sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar keng tarqalgan muhitda ulg'aymoqda. Shu sababli ularning dunyoqarashi, fikrlash tarzi va axborotni qabul qilish usullari avvalgi avlodlardan sezilarli darajada farq qiladi.

O'zbekistonda ham raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi bolalar hayotiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. So'nggi yillarda mobil qurilmalar va internetdan foydalanish imkoniyatlarining kengayishi natijasida bolalarning axborot olish manbalari sezilarli darajada o'zgardi. Bu holat ta'lim va tarbiya tizimi oldiga yangi vazifalarni qo'ymoqda.

Kuzatilayotgan asosiy tendensiyalardan biri bolalarning raqamli texnologiyalar bilan erta yoshdan tanishayotganidir. Alfa avlod vakillari elektron qurilmalar bilan ishlashni juda tez o'zlashtiradi, yangi axborotni tez qabul qiladi va vizual materiallarga yuqori qiziqish bildiradi. Shu bilan birga, ularning mustaqil axborot izlash ko'nikmalari ham rivojlanib bormoqda.

Biroq ushbu jarayon ayrim muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Xususan, bolalarning ekran qarshisida uzoq vaqt qolishi, kitob mutolaasiga qiziqishning pasayishi, virtual muloqotning real muloqotdan ustun kelishi va internetdagi zararli axborotlarning ta'siri dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Ayrim hollarda ota-onalarning raqamli savodxonligi yetarli bo'lmagani sababli bolalarning internet faoliyatini nazorat qilishda qiyinchiliklar kuzatilmoqda.

Yana bir muhim masala ma'naviy-axloqiy tarbiya bilan bog'liqdir. Globallashuv sharoitida turli madaniyatlar va g'oyalar internet orqali tez tarqalmoqda. Bu esa bolalarda milliy qadriyatlarga asoslangan dunyoqarashni shakllantirish zaruratini yanada kuchaytiradi. Shu sababli oilada, maktabda va mahalla tizimida olib borilayotgan tarbiyaviy ishlarning mazmunini zamonaviy sharoitlarga moslashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Alfa avlod tarbiyasida ota-onalar, pedagoglar va mahalla institutlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish zarur. Bolalarda media savodxonlikni rivojlantirish, internetdan xavfsiz foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish va bo'sh vaqtni mazmunli tashkil etish bugungi kunning muhim vazifalaridan hisoblanadi.

Xulosa. Alfa avlod O'zbekiston taraqqiyotining kelajakdagi asosiy inson kapitali hisoblanadi. Ularni zamonaviy bilim va ko'nikmalar bilan qurollantirish bilan bir qatorda ma'naviy barkamol etib tarbiyalash ham muhimdir. Buning uchun oila, maktab va jamiyatning uzviy hamkorligini ta'minlash, raqamli texnologiyalardan oqilona foydalanish madaniyatini shakllantirish hamda bolalarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda tarbiyaviy ishlarni tashkil etish maqsadga muvofiqdir.

 Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abildina, S., Mukhametzhanova, Z. O., & Akhmetzhanova, Z. B. (2025). Teaching Generation Alpha in the Context of Digital Transformation of Education. *Өрлеу: Вести непрерывного образования*, 1(87), 45–52.
2. Höfrová, A., Balidemaj, V., & Small, M. A. (2024). A Systematic Literature Review of Education for Generation Alpha. *Discover Education*, 3(1), 1–18.
3. Hsu, P.-C., & Chen, R.-S. (2023). Analyzing the Mechanisms by Which Digital Platforms Influence Family-School Partnerships among Parents of Young Children. *Sustainability*, 15(24), 16708.
4. Indriani, F. (2024). The Role of Parents in Shaping the Character of the Alpha Generation of Elementary School Age in the Digital Era. *Jurnal Indonesia Sosial Sains*, 5(5), 1023–1034.
5. Nurpratiwi, A., Akhir, S., & Marsuki, R. (2025). Generasi Digital Sejak Lahir: Perspektif Sosiologi Digital pada Gen Alpha. *RISOMA: Jurnal Riset Sosial Humaniora dan Pendidikan*, 3(1), 12–21.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2023). O‘zbekiston – 2030 strategiyasi to‘g‘risida. Toshkent.